

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I LUDNOŚĆ EUROPY

Położenie i ukształtowanie powierzchni

W skrócie:

- powierzchnia **10,5 mln km²**
- położona w całości na półkuli północnej
- przeważająca jej część znajduje się na półkuli wschodniej, a niewielka część na zachodniej
- bardzo **urozmaicona** (i długa) linia brzegowa (dużo wysp, półwyspów i zatok)
- oblewana przez Ocean Atlantycki i Arktyczny
- przeważającą część zajmują niziny
- najniższy punkt Europy: **Nizina Nadkaspijska: -28 m n.p.m**
- większe łańcuchy górskie: Alpy, Karpaty, Pireneje, Apeniny, Góry Dynarskie, Góry Skandynawskie
- najwyższy szczyt **Mont Blanc (Alpy): 4810 m n.p.m**
- w północnej części liczne wzniesienia i jeziora (działalność lodolodu)

Wulkany i trzęsienia Ziemi na Islandii

- Litosfera to zewnętrzna, zbudowana ze skał powłoka ziemi, składa się z fragmentów zwanych **plytami litosfery**
- magma to skała w formie gęstej cieczy, znajduje się pod litosferą
 - płyty litosfery poruszają się (ruch ten powodują strumienie magmy)
 - płyty litosfery mogą się ze sobą **zderzać, podsuwać jedna pod drugą lub oddalać się od siebie.**
 - Islandia znajduje się w strefie **rozsuwających się płyt litosfery,**
 - Islandię buduje zastygła **lawa**, która ciągle zasklepia pęknięcie między płytami litosfery
 - Z szybko krzepnącej lawy powstaje **bazalt**
 - Charakterystyczne dla Islandii są **wulkany** (w czasie **erupcji** z wulkany wydobywa się lava, pył i odłamki skalne)
 - Wody podziemne ogrzewane są przez strumienie gorącej magmy - powstają **gorące źródła.**
 - **Gejzer** to miejsce, gdzie gorąca woda wyrzucana jest spod ziemi
 - **Trzęsienia ziemi** - to drgania spowodowane gwałtownym przemieszczeniem się skał litosfery.

Zróżnicowanie klimatyczne

- Europa znajduje się w umiarkowanej-strefie oświetlenia Ziemi (tylko jej północne krańce położone są w strefie okołobiegunowej)
- Europa leży w zasięgu strefy klimatów: **okołobiegunowej, umiarkowanej i podzwrotnikowej**
- Strefę klimatów umiarkowanych dzielimy na dwie części: **umiarkowaną chłodną** (na północy tej strefy) i **umiarkowaną ciepłą** (w południowej części tej strefy)
- Europa jest położona pomiędzy **Oceanem Atlantyckim**, a **Azją** dlatego na zachodzie występuje klimat **morski**, w środkowej części **przejściowy**, a na wschodzie **kontynentalny.**
- Strefy klimatyczno-roślinne (od północy): **tundra** (roślinność uboga, niska), **tajga** (gęsty las iglasty), **lasy liściaste i mieszane**, **stepy** (roślinność trawiasta, czarnoziemy, pastwiska), **roślinność śródziemnomorska** (makia), **półpustynie** (roślinność uboga, trawy -> Nizina Nadkaspijska).
- na klimat Europy wpływają m.in: **uksztaltowanie powierzchni, prądy morskie, położenie w strefie oświetlenia ziemi, położenie pomiędzy Oceanem Atlantyckim a Azją.**

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I LUDNOŚĆ EUROPY

Podział polityczny

- 47 państw
- terytorium **Turcji, Kazachstanu i Rosji** w większości położone jest w Azji
- najmniejsze państwo to **Watykan**
- zmiany polityczne na mapie Europy:
 - rozpad ZSRR (powstały np. Litwa, Łotwa, Estonia)
 - rozpad Jugosławii (powstały np. Chorwacja, Bośnia i Hercegowina)
 - rozpad Czechosłowacji
 - zjednoczenie Niemiec
 - **Kosowo** ogłasza niepodległość (tylko część krajów świata, w tym Polska ją uznaje)
- Unia Europejska to forma współpracy państw, do której należy większość krajów Europy.

Rozmieszczenie ludności.

- w Europie żyje ok 743 mln ludzi
- **gęstość zaludnienia** to liczba mieszkańców przypadająca na jednostkę powierzchni (os/km²)
- ludność Europy **rozmieszczona jest dość równomiernie** - mamy bardzo mało obszarów z niesprzyjającymi warunkami osadnictwa
- liczba ludności zależy od liczby urodzeń i zgonów
- ludność Europy przyrasta bardzo wolno
- rodzi się coraz mniej dzieci (ma na to wpływ np: styl życia, polityka państwa, ekonomia)
- wiele państw Europejskich, w tym Polska to **społeczeństwa starzejące się** (większą część społeczeństwa stanowią osoby starsze, rodzi się mniej dzieci, dużo młodych ludzi wyemigrowało, wydłużyła się długość życia ludzi)
- **skutki starzenia się społeczeństwa**: zwiększenie wydatków państwa na opiekę nad starszymi (zasiłki, opieka medyczna itp.), mniej rąk do pracy, mniejsze przychody państwa z tytułu podatków.
- **piramida płci i wieku** - to wykres przedstawiający społeczeństwo w podziale na kobiety i mężczyzn w poszczególnych przedziałach wiekowych

Zróżnicowanie ludności. Migracje

- **migracja** - to przemieszczanie się ludności w celu zmiany miejsca zamieszkania
- **imigrant** - osoba, która osiedliła się (przyjechała)
- **emigrant** - osoba, która wyjechała
- **przyczyny migracji**:
 - ekonomiczne: np. praca, większe zarobki,
 - przyrodnicze: np. klęski żywiołowe, dostęp do wody/surowców
 - społeczne: np. edukacja, poznawanie kultur
 - polityczne: np. wojna, prześladowanie, konflikty
- **pozytywne strony migracji**: wzrost liczby ludności (odmłodzenie społeczeństwa), (wzrost gospodarczy, wzbogacanie kultury)
- **negatywne skutki migracji** - wzrost wydatków na pomoc imigrantom, wzajemna niechęć i konflikty)
- **zróżnicowanie ludności Europy**: trzy główne grupy: ludy słowiańskie, romańskie i germańskie, na zróżnicowanie wpływają także migracje
- **zróżnicowanie religijne i kulturowe**: 75% stanowią chrześcijanie (katolicy, protestanci i prawosławni), chrześcijaństwo jest fundamentem kultury Europy

A. Wojtek

